

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VII.

CELOVEC, SOBOTA, 8. III. 1952

ŠTEV. 18 (478)

Starhemberg - čigava zmaga, čigav poraz?

Z močnim zanimanjem je avstrijska, pa tudi inozemska javnost pričakovala zasedanje parlamenta, ki je bilo v sredo, dne 5. marca t. l. Po odgoditvi debate o Starhembergovih posestvih, ki so jo v parlamentu začeli koncem meseca januarja in po vesteh, ki so se v nato sledeči dobi proučevanja tozadevnega od socialističnih mandatarjev predloženega zakonskega osnutka v pravnem pododboru parlamenta sicer sukale na vse strani in omogočale najrazličnejša domnevanja in pričakovanja, vendar nihče ni pričakoval takega zaključka v tej zadevi, do katerega je v sredo dejansko prišlo.

Poročali smo že, da se predstavniki koalicijskih strank, ki sta igrali v zadevi Starhemberg glavno vlogo (VdU praktično ni prišel do veljave, kominformisti pa že sploh ne), v pravnem pododboru niso zedinili ter da sta nameravali predložiti parlamentu tako SPÖ, kakor ÖVP vsaka svoj poseben predlog. To sta prvotno tudi storili; SPÖ je trdno vztrajala na svojem zakonskem osnutku, ÖVP pa ga je tudi trdovratno odklanjala in imela pripravljen nek kompromisni predlog, ki Starhembergu sicer ne bi takoj pač pa v najkrajšem času vendarle podaril njegova bivša posestva nazaj; tak kompromis je seveda odklanjala SPÖ. Zgledalo je torej, da bo parlament moral izglasovati ali enega ali drugega od obeh manjšinskih predlogov — s tem pa bi se utegnili zamajati koalicijska in nastati vladna kriza.

Do takega položaja ni prišlo. Verjetno do neke mere obeh koalicijskih strank, prav gotovo pa ÖVP, katere politična moč v državi stoji že od časa prezidentskih volitev na vedno bolj trhljavih temeljih, se je polastil strah pred negotovim razvojem, če pride do razcepa z obeh strani vedno tako slavljen in hvalisan vladne koalicije. Zato se je tokrat „žrtvoval“ sam kancler Figl in v „zadnjem trenutku“ izdelal nov kompromisni predlog v zvezi s Starhembergovo zadevo, ki so se ga tudi socialistični veljaki v parlamentu takoj oprijeli, kot da bi bil kak rešilni pas v razburkanem morju parlamentarne nesigurnosti.

Ob protestu kominformističnih poslancev, ki so se prej že vesilili političnega plena v pričakovanju razpada koalicije, je avstrijski parlament na svojem zasedanju preteklo sredo torej sklenil dovoliti, da najprej povlečeta z dnevnega reda i socialisti svoj prvotni osnutek protistarhembergovega zakona i ÖVP svoj zakon odklanjajoči protipredlog. Nato so sledili ponovni strankarski razgovori v pravnem pododboru, z nalogo, da najdejo skupno linijo na osnovi Figlovega kompromisnega predloga. Ko se je po končanih teh razgovorih parlament spet sestel in ko je v dvotretjinsko večino sklenil takoj obravnavati sedaj novi predlog pravnega pododbora (čeprav je običaj in pravilo, da je vsak predlog najmanj 24 ur na razpolago, da si ga člani parlamenta lahko predhodno ogledajo), so tako kominformovski kakor tudi VdU-jevski (glej njihovo „skupnost“) zapustili sejo dvorano in prepustili poslanece koalicije, da še sklenejo, kar so skupno skuhali.

Figlov kompromis, ki so se ga socialisti takoj oprijeli, pa je ta: socialisti povlečejo svoj osnutek zakona, ki bi naj preprečil vrnitev bivših Starhembergovih posestev; s tem tudi ÖVP nima več ničemu nasprotovati, nima nič odklanjati, nima nič, proti čemu bi vlagala kakršnen koli protipredlog; namesto tega se izpopolniti zakon o javnih upraviteljih in prvi povračilni zakon z novelami, tako da prvi vladna postavi javnega upravitelja za lastnino, katere lastnik je osumljen, da hoče podvzeti ali je že kdaj podvzel karkoli proti obstoju republike Avstrije. Tak sum je upravičen in dan že v trenutku, ko je javni tožilec proti dotičnemu zahteval uvedbo sodnijskega postopka zaradi veleizdaje. Drugič pa zvezna

vlada, ki ima v teh vprašanih zadnjo besedo, lahko odkloni vpis nekega odloka o vrnitvi posestev v zemljiško knjigo, če je to v javnem interesu.

S tem kompromisom je vsaj začasno dejansko nekako ovca cela in volk sit. Starhembergova posestva niso zaplenjena in je s tem ugodeno ÖVP-jevski zahtevi po njenem pojmovanju „pravice“, o kateri so v zvezi s Starhembergom toliko govorili njeni „pravni strokovnjaki“. Najmanj tako dolgo, dokler bo koalicijska vlada, ker zgoraj omenjeno dovoljenje za vpis v zemljiško knjigo lahko da samo soglas-

no, pa tudi ni mogoče, da bi Starhemberg dobil svoja nekdanja posestva dejansko nazaj. Tako danes obe koalicijski stranki triumfirata ena nad drugo. ÖVP slavi svojo zmago, ker je SPÖ odstopila od svojega zakonskega osnutka in ga povlekla od dnevnega reda parlamenta. — SPÖ pa svojo, ker je dosegla (proti prvotni volji ÖVP), da Starhemberg svojih bivših posestev, vsaj dokler bo trajala koalicija, ne bo dobil nazaj. Odgovor na to, čigava bo koncem koncev dejanska zmaga v tej zadevi, nam bo lahko dala šele bodočnost, ki je po zadnjem razvoju za ÖVP vsekakor manj rožnata.

Deželni zbor se je sestel

Celovec, 7. III. Danes popoldne, ko zaključujemo list, se je sestel koroški deželni zbor k svojem 18. zasedanju. Na dnevnem redu je med drugim razpravljanje o spremembi zakona o požarnih brambah in o pravilniku koroške deželne vlade, poročilo o graditvi poti in elektrifikaciji kmetijstva ter o poravnavi stroškov za popravila onih stanovanj, ki jih je imela zasežena zasedbena sila. Sklepali bodo tudi o tem ali bodo izročili deželnega poslanca Kropfa, ki pripada ÖVP-frakciji, okrajnemu sodišču v Št. Vidu, ki ga zahteva zaradi prekršitve § 419 kazenskega zakona.

Najbolj zanimivo na današnjem zasedanju pa bo nedvomno razpravljanje o poročilu in predlogu deželne vlade glede zakonskega osnutka o spremembi zakona o kmetijski zbornici. Kakor znano, sta lani Demokratična fronta in Slovenska kmečka zveza zahtevali spremembo tega zakona v tem smislu, da se prizna tudi slovenščina kot enakopraven uradni jezik v vseh ustanovah kmetijske zbornice, da

dobi tudi Zveza slovenskih zadrug svojega zastopnika v zbornici kakor ga ima nemška Zadruga zveza in da se zopet uzakoni razporeditev okrajnih zbornic po sodnih okrajih. Te zahteve je deželna vlada, kakor je znano, odklonila brez vsakih tehtnih utemeljitev. Povodom konstituiranja sedanje deželne kmetijske zbornice pa je predstavnik slovenskih kmetov v zbornici, zbornični svetnik Janko Ogris ponovno postavil zahtevo po priznanju slovenščine kot uradnega jezika v zborničnih ustanovah in zahteval priznanje zastopnika Zvezi slovenskih zadrug v deželni zbornici. Vodja frakcije socialističnega Arbeitsbauernbunda pa je pri tej priložnosti zahteval razširitev predsedstva na tri podpredsednike.

Ob zaključku lista besedilo zakonskega osnutka o spremembi zakona o kmetijski zbornici še ni znano, vsekakor pa bo morda današnja seja pokazala, koliko razumevanja je v deželnem zboru za potrebe, zahteve in enakopravnost koroških Slovencev.

Težka rešitev vladne krize v Franciji

Več kot teden dni je že, odkar je odstopila francoska vlada, pa še ni videti konca te vladne krize. Ko je Faure s svojo vlado odstopil, je poklical prezident republike Vincent Auriol Paula Reynauda iz Londona, kjer se je trenutno nahajal, nazaj in mu poveril mandat za sestavo nove vlade. Reynaud je skušal sestaviti vlado, v kateri naj bi sodelovale vse pomembne politične stranke razen KP Francije. To mu ni uspelo, ker so francoski socialisti odločno odklanjali sodelovanje v vladi, v kateri bi sodelovali tudi privrženci skrajne desnice de Gaulle-jeve skupine.

Po brezuspešnih poskusih Paula Reynauda, ki je med drugim tudi skušal zahtevati spremembo ustave v tem smislu, da bi vlada lahko razpustila parlament, če ji izreče nezaupnico pred potekom dvanajstih mesecev, je predsednik republike pozval Rene Plevana, naj poskusi sestaviti novo vlado. Le-ta pa je odklonil in nato izjavil novinarjem, da bi lahko sestavil edinole tako vlado, kakršni je že predsedoval

in ki je v mesecu januarju že dobila nezaupnico.

Predsednik Auriol je nato poveril sestavitve nove vlade bivšemu prometnemu ministru Pinayu, ki mu je po svojih razgovorih s predstavniki strank dva dni pozneje odgovoril, da je pripravljen prevzeti to nalogo. Antoine Pinay, ki je neodvisni republikanec, je v četrtek od parlamenta dobil zaupnico za sestavo vlade z 324 glasovi proti 206. Včeraj je začel s pogajanjmi za osnovanje vlade, pri katerih bo, kakor pravi, bolj upošteval strokovne sposobnosti posameznih ministrskih kandidatov in ne toliko politične „potrebe“. Sestaviti hoče torej neko „vlado strokovnjakov“.

Kljub zaupanju, ki ga je dobil v parlamentu, so diplomatski krogi v Parizu zelo skeptični glede na izgled, da bi Pinay uspelo sestaviti tako močno vlado, da bo v stanu obvarovati francosko republiko pred hudo politično in finančno krizo.

Tuja pomoč ne ogroža neodvisnosti Indije

Predsednik indijske vlade Nehru je izjavil na neki tiskovni konferenci, da bo Indija še dalje prejemala ameriško pomoč, saj je to v prid naglemu ekonomskemu razvoju v Indiji. Predsednik je odklonil trditev, da bo zaradi ameriške pomoči izgubila Indija svojo neodvisnost, „kajti — je dejal Nehru — sklenili smo še nadalje izpolnjevati naš petletni plan. S pomočjo iz tujine pa ga bomo lažje in hitreje uresničili.“

Ko je odgovarjal na vprašanja, kakšni so indijsko-kitajski odnosi, je Nehru potrdil vesti, da Kitajska sedaj ne more dobavljati Indiji potrebne količine riža. Predsednik indijske vlade je pripomnil, da se za sedaj ne more odzva-

ti povabilu Mao Ce Tunga, naj obišče Peking. Glede na prisotnost kuomintanških čet v Burmi, je Nehru dejal, da je indijska vlada svojčas opozorila vladi ZDA in Velike Britanije na to grozečo nevarnost ter pripomnil, da je Delhi zavoljo tega „zelo zaskrbljen“.

V zvezi s položajem v Nepalju je Nehru zanimal vesti, da se Indija vmešava v notranje zadeve Nepala. Komentiral je tudi bližnji prihod posredovalca OZN za Kašmir dr. Grahama in spričo tega ponovil indijsko stališče o tem vprašanju, da bo indijska vlada v celoti podprla Grahama pri njegovem prizadevanju, da bi bilo brž ko mogoče rešeno kašmirska vprašanja.

Štarši,

učitelji na dvojezičnih šolah
dajte šolarjem v roke
„MLADI ROD“

Verska nestrpnost v Francovi Španiji

V Avstriji, posebno pa na Koroškem, je opažati v zadnjih letih vedno bolj tesno sodelovanje med katoliško in protestantsko cerkvijo. Nekdanja ostra nasprotja so se izgladila do sedanje medsebojne tolerance. Pri vseh pomembnejših dogodkih, pri katerih sodelujejo tudi predstavniki cerkve, sta običajno skupno navzoča zastopnika celovskega škofijskega ordinariata in protestantske verske skupine na Koroškem.

V izrazito katoliški državi — fašistični Španiji pa je drugače. Celovška „Volkszeitung“ poroča, da je v Sevilli skupina mlajših moških vdrla v tamošnjo protestantsko cerkev, nasilno izgnala zbrane vernike ter zažgala cerkveno opravo. Časopis nič ne poroča, ali so Francove fašistične oblasti klicale na odgovornost fanatične nestrpnosti, ki vdirajo v cerkve nekatoških verskih skupin in zažigajo njihova svetišča.

VIII. mednarodna prireditev smučarskih skokov na Sojnici

Vse ljubitelje belega športa opozarjamo na VIII. mednarodno prireditev smučarskih skokov, ki bi morala biti že 17. februarja, pa so jo tedaj zaradi premočnih snežnih padavin preložili in bo jutri v nedeljo, dne 9. marca, ob 14. uri na sojniški skalnici pri Celovcu, ki jo je pomagal preurediti jugoslovanski strokovnjak ing. Bloudek, tako da bo zdaj dopuščala skoke preko 60 metrov.

Izborna mednarodna udeležba bo zagotovila zanimiv potek in hudo borbo za prva mesta. Do zaključka redakcije so za to smučarsko skakanje že prijavljena moštva iz Nemčije, Jugoslavije, Italije, Švice in iz skoraj vseh zveznih dežel Avstrije. Jugoslovansko zastavo bo zastopalo isto moštvo, ki je na šentjanški prireditvi preteklo nedeljo odneslo prvi dve mesti ter 4., 5., 6. in 8. mesto in ki bo še ojačeno z drugimi skakači. Imena Langus, Zalokar, Zidar, Mežik itd. bodo brez dvoma delali preglavice vsem ostalim tekmovalcem. Seveda bodo na startu tudi odlični skakači iz drugih držav, ki bodo prav tako resni konkurenti za prva mesta. Imena, kot so Roscher ali Brandner iz Nemčije, Schiffner iz Zg. Avstrije, olimpijska tekmovalca Dietrich in Steinegger iz Tirolske in kočno tudi Kostner, Hadwiger, Moser s Koroške, so znana in slovijo v širokih krogih smučarskih skakalcev kakor tudi pri publiku.

Množica napadla zavojevalca Abesinije

Iz Rima poročajo, da se je maršal Badoglio, ki je svojčas vodil Mussolinijev napad na Abesinijo, udeležil maše-zadušnice za vojvodo iz Aoste, ki je pred 10 leti preminul v britanskem vojnem ujetništvu. Maršal je bil sicer v civilni obleki, vendar pa ga je, ko je zapuščal cerkev, prepoznalo več žena, ki so izgubile svoje može in sinove v Abesiniji. Ko so dale duška svojem ogorčenju, je ljudstvo navalilo nanj s klici „izdajalec“ in „morilec“. Poročilo pravi, da je imela policija mnogo opravka, da ga je ubranila pred razjarjeno množico.

VAŽNI SESTANKI IN RAZGOVORI V EGIPTU

Sedanji ministrski predsednik Egipta Hilali Paša je sprejel britanskega in francoskega veleposlanika v Kairu. Obveščeni krogi trdijo, da je z njima proučeval možnost predstojajočega začetka pogajanj o rešitvi spora med Egiptom in Veliko Britanijo.

Javnost naj presodi, kdo ruši in razdira

„Kdor ima vročino, ga je treba politi z vodo“ — to znano zdravniško metodo so preizkušali že v starem veku. Večkrat bi lahko bil človek nagnjen, uporabljati ta pametni recept, da bi istrežnil duhove v različnih uredništvih in uredil ubogim urednikom neurejene in zamotane štrne njihovih razgredih misli. Mnogo manj neokusnih prismojarij bi bilo treba prebavljati trpinčenim čitateljem različnih listov. Kjer pa se je stopnjevala povprečna vročina do prave mrzlice, bi verjetno tudi ta recept ne zalegel več. Proti gotovim boleznim nam ljubi bog sploh ni dal zdravilnih sredstev. Zato je pri takih slučajih treba obvarovati vsaj zdrave, ki so v nevarnosti, da se po nedolžnem okužijo.

Ni naš namen, da bi se spuščali v žolčno prerekanje zaradi čudno boleznih izpadov v predzadnji številki „Našega tednika — Kronike“, ki jim bo prisodil vsak trezni bralec pomilovanja vredne znake duševne zmede. V par vrsticah hočemo povedati vse; — in sicer v stvarnih in preprostih besedah — ter prepustiti presojo široki javnosti.

Zelo nerazumljiv nam je bes, s katerim se zaganjajo zadnje čase gotovi krogi okoli celovške Mohorjeve hiše proti vsemu, kar v slovenskem narodnem življenju ne trobi v njihov rog. Skoro noben nemško-nacionalistični list se še ni vrgel s takim gnevom nad slovenske prireditve, ki jih je organizirala Slovenska prosvetna zveza ali v njej včlanjena društva, kakor glasil Narodnega sveta, ki se ob vsaki priložnosti trka na svoje „slovenske“ prsi. Nasprotno, mnogi ugledni avstrijski listi so prinašali pozitivne ocene najrazličnejših prireditev SPZ, o katerih je Tednik iz nerazumljivih razlogov sramežljivo molčal in se v tem svojem molku strinjal samo še s kominformovskimi trobentami. Na drugi strani pa je „Slovenski vestnik“ vedno objavljala slovenske kulturne dogodke, ne glede na to, kdo jih je pripravil. Nikakor pa se ni nikdar obregnil ob pomanjkljivosti (ki nedvomno nikjer niso manjkale) ali napadal njihovo „moralno“ kakovost, ker se je zavedal, da je to našemu narodnemu življenju škodljivo. Žal, da število teh dogodkov ni bilo večje in nismo mogli večkrat obveščati naših bralcev o njih.

Zaradi tega pa „Naš tednik“ še dolgo ni upravičen, da daje ob vsaki priložnosti duška svoji čudni strankarski nestrpnosti napram prireditvam, ki ne sprejemajo „žegna“ iz Mohorjeve hiše in nemškega ordinariata, ki pa zaradi tega niso prav nič manj vredne in moralne.

Čudimo se, da je mogla ozka strankarska zagrizenost pri Tedniku napovedati z vsemi sredstvi bojkot „Slovenskemu plesu“ in mu „poslati“ še naknadno neokusno izmišljen pamflet, s katerim so se samo zelo osmešili pred vsemi obiskovalci te po dolgem času prve slovenske družabne prireditve, ko je sodelovala v pripravljalnem odboru vendar tudi hčerka predsednika Narodnega sveta. Isto robatost je prikazal Tednik tudi „kritiki“ igre „Morje“, da se je pisec članka čutil dolžnega, da se opravi pri šmihelskem SPD zaradi Tednikovih uredniških škarij, ki so močno prizadejale in popačile prvotno obliko njegovega dopisa. — Nič manj pa ne gre tem ljudem v račun sodelovanje SPZ pri slovenskih radiooddajah, da se je neki prikriti „očka“ iz St. Lenarta moral obregniti tudi ob njih in jim pripisati „germanizatorično“ vlogo. Ob tem pa je imela SPZ skupno s svojimi včlanjenimi društvi po zelo dolgem premoru šele štiri oddaje, ki nikomur, najmanj pa našemu narodnemu življenju, niso mogle biti v škodo. Šentlenarškim pevcem pa naj bo dano tem potom pojasnilo, da jim nihče ne zabranjuje dostopa do radia, ker je ta slej ko prej v istih rokah. Prav gotovo pa jim takega sodelovanja ne more zabranjevati SPZ, ki nima „monopola“ pri radiu (niti tehtne besede). — Takih stvarnih izpadov bi lahko našli še več.

Iz pisanja Tednika ni imenoma razvidno, kdo si lasti monopolno pravico za ocenjevanje morale s tako polnimi ustmi, kakor je bil to primer v zadnjih številkah. Morda so to ubežniki — belogardisti iz Rieda v Zg. Avstriji (če sploh moremo dognati, kje je „Pri nas na Koroškem“ ta čudna vas), ki z vidno naslado pišejo o prostituciji in tokrat celo brez svetohlinškega zavijanja oči pripovedujejo, da „ima vojaštvo še vedno veliko privlačno silo za ženski spol in se v lokalnih časopisih čitajo kaj čudne storje o raznih „damah“ in „amer. nevstah“. Če gre morda belogardističnim propalcam v Riedu (in ne samo tam) naše kulturno-prosvetno življenje na živce, se ne bomo dosti vznemirjali. — Morda pa hočejo igrati vlogo

ogorčenih moralistov celo ljudje kova onega pisuna, ki je v letošnjem Mohorjevem koledarju označil sodobna dekleta za vlačuge, čeprav ima sam najmanj moralne kvalifikacije za to, da bi bral komur koli levite.

Mi si tega „monopola“ vsekakor nočemo prisvajati, o čemer naši bralci lahko vsakomur dajo potrdbo. Še nikdar nismo pisali nobenih žaljivih kritik o predstavah, ki so jih imele tako imenovane „Farne mladine“ ali prireditvah, ki jih je priredil Kulturni odsek NS. Nikdar se še nismo znašli v zablodi, da bi skušali razbijati igralske skupine, ali da bi odganjali občinstvo od slovenskih prireditev, kakor se je to dogajalo na primer v Hodišah ob priložnosti gostovanja „Miklove Zale“ in prireditve Cankarjevega „Kralja na Betajnovi“ s strani osebe, ki bi ji to po njeni preteklosti sicer ne prisojali. Nasprotno, kjer koli je bilo mogoče, smo stvar le podprli. Pa tudi SPZ, ki ima predvsem obveznosti do svojih včlanjenih SPD, je, kar javnosti ni neznano, vsakokrat z vsemi razpo-

ložljivimi sredstvi pomagala raznim igralskim skupinam, ki ne stojijo pod njenim okriljem, pa so jo kljub temu za pomoč zaprosila. To lahko potrdijo predvsem kulturne skupine iz Globasnice, v Galiciji, v Apačah in še drugod. (O tem bi ob drugi priložnosti lahko še več kaj spregovorili). Mnenja smo, da je pač treba podpreti vsako slovensko kulturno gibanje na Koroškem, pa če je še tako neznatno in majhno, ne pa zatirati in napadati še to kar obstoja. Ljudje naj ob tem sami presodijo, kaj je bližje „germanizaciji“ ali vsaj njeni pomoči.

Od našega mnenja, da je treba podpreti sleherno slovensko, zlasti pa narodno-kulturno življenje, ne bomo odstopili. Čeprav bi nam skušali to naše stališče otežkovati in tudi ne bomo klonili v tem pred nobenimi klevetami in izpadi, bodisi s strani šovinističnih germanizatorjev, bodisi s strani „solzavih narodnjakov“ in „solznomeščanskih vzdihovalcev“, da govorimo z besedami Cankarja, ki je že svojčas dovolj jasno osvetil njihovo vlogo.

Slovenskim kmetom enakopravnost v zbornicah

Predzadnjo soboto so izvoljeni zastopniki kmetov izvolili predsedstvo za velikovško okrajno kmečko zbornico. Za predsednika je bil soglasno izvoljen Josef Glantschnig (KBB), za prvega podpredsednika Mihael Kačnik (KGZ), za drugega podpredsednika pa ing. Valentin Maierhofer (KBB). Za zapisničarja je bil izzreban Ludvik Gojer (ABB).

Pri volitvi predsedstva celovške okrajne kmečke zbornice, ki je bila minulo soboto, je bil s sedmimi glasovi izvoljen za predsednika Mihael Jure (KBB). Prvi podpredsednik je postal Rupert Poscharnig (ABB), drugi podpredsednik pa Simon Kuttig (KBB). Za zapisničarja je bil z žrebanjem določen Boštjan Male (KGZ).

Ob tej priložnosti je predstavnik slovenskih kmetov v celovški okrajni zbornici in predsed-

nik SKZ Lovro Kramer podal v slovenskem jeziku izjavo, da sta zastopnika slovenskih kmetov v zbornici pripravljena sodelovati za skupne kmečke koristi, če bo zbornica delala po načelih enakopravnosti slovenskega dela okraja z nemškim delom.

Nekim šovinistom je šla slovenska beseda v zbornici sicer močno na živce in se v „Kleine Zeitung“ nestrno razburjajo. Pravijo, da zastopnik slovenskih kmetov obvlada tudi nemščino, vendar česar naj bi bil govoril po nemško. Nestrpni pisec se zaskrbljen sprašuje, če je okrajna kmečka zbornica v Celovcu s tem že uvedla slovenščino kot uradni jezik.

Nestrpnost takih šovinistov seve ne bo mogla odvrniti zastopnikov slovenskih kmetov, da se bodo tudi v bodoče odločno postavili za enakopravnost svojih volilcev.

Peti visokošolski teden Kmetijske zbornice

Kakor v zadnjih štirih zimah tako je tudi v času od 27. II. do 7. III. 1952 priredila Kmetijska zbornica svoj Kmetijski visokošolski teden, ki je vseboval 18 predavanj v 8 dneh. Kmetijski visokošolski teden se je po sestavu predavanja odvijal pod gesli: Dvig kmečke proizvodnje ter olajšanje dela, znižanje izdatkov za investicije in združništvo so temelji za napredek kmetijstva. K posameznim vprašanjem so predavali prof. dr. Kopetz, prof. dr. ing. Franz, prof. ing. dr. Löhr, prof. dr. Zürn, dr. ing. Schumy, prof. dr. Aichinger, prof. dr. Amschler, ing. Hornich in drugi. Udeležba je bila dobra, kajti dvorana je bila skoraj vedno napolnjena. Prevladovala je mladina, ki je absolvirala kmetijske šole.

Znanstveniki in strokovnjaki so razmeroma živo razvili problematiko kmetovanja in sodobne nujne ukrepe v kmetijstvu, tako da so udeleženci, bodisi to praktični kmetovalci, bodisi predstavniki agrarnih oblasti in kmetijskih ustanov, dobili celo vrsto koristnih in upoštevanih vrednih nasvetov.

Kakor na Kmetijskih visokošolskih tednih SKZ tako je tudi v tem primeru prišlo do močnih in težkih obtožb dosedanje zavožene agrarne politike na Koroškem in v Avstriji. Strokovnjaki in znanstveniki so — sicer samo na rahlo — nakazovali nujno potrebo preusmeritve agrarne in gospodarske politike, ki se prakticira v Avstriji. Kmetje, predvsem oni iz gorskih predelov, pa so z vso svojo prirodno izrazitostjo povedali, da obstoja med njimi in med oblastnimi ustanovami za pospeševanje

kmetijstva globok prepad, ter kategorično pozivali Kmetijsko zbornico k potrebnemu upoštevanju in zalaganju za koristi kmetov.

Ali bi Steinacher rad postal minister?

Priložnost Kmetijskega visokošolskega tedna Kmetijske zbornice v Celovcu je izrazil tudi močni mož v koroškem vodstvu ÖVP SA-Standardenführer Steinacher. Ker je imel med udeleženci pred seboj tudi precejšnje število svojih nekdanjih vernih poslušalcev iz različnih krajev dežele, je čutil potrebo dokazati svojo prisotnost in se je predstavil z njemu svojstveno parolo: Pri avstrijski vladi se mora ustanoviti ministrstvo za „Volkstumsfragen“.

Kam je Steinacher meril, ni težko uganiti. Koroški „Abwehrkämpfer“ in hitlerjev „Stürmer“ za „neue Weltordnung“ po vsem svetu bi se sedaj, ko se je iz skritega strokovnjaka v ÖVP za manjšinska vprašanja približal spet do „vodilne osebe v stranki“, rad vsedel na ministrski stolček, od koder bi se prav po SA-jevsko zavijtel na svojega starega konja, s katerim je že kot strokovnjak NSDAP-ja jahal ne samo po hrbtih ljudi „nižje rase“ temveč tudi po ljudeh svoje narodnosti, ki niso bili njegovih misli.

Spomnimo se, da je „Gauhauptamt für Volkstumsfragen“ bilo ime Maier-Kaibitscheve ustanove v času nacifašističnega divjanja po Slovenskem Koroškem — in takoj nam bo jasno, kaj bi bil osnovni cilj Steinacherjevega ministrstva za „Volkstumsfragen“!

Ogromni pred- in povojni dolgovi Nemčije

V Londonu se je začela tajna konferenca predstavnikov 28 držav in banke za mednarodne dolgove o nemških predvojnih in povojnih dolgovih tujim državam. Predvojne nemške dolgove so v inozemstvu nevarno ocenili na približno 2 in pol milijardi dolarjev, sodijo pa, da znašajo nemški povojni dolgovi zavezniškim državam 3 milijarde 800 tisoč dolarjev.

Razgovori, ki se jih udeležuje 38 delegatov Zaprane Nemčije, bodo predvidoma trajali 2 meseca. Konferenca mora na koncu izdelati osnutek sporazuma med prizadetimi državami, ki bi imel mednarodni značaj in s katerim bi

bilo rešeno vprašanje nemških dolgov tujim državam.

Že v začetku konference so zapadni predstavniki izjavili, da se ima Zapadna Nemčija zahvaliti za svoje gospodarske in finančne uspehe zapadnim silam, predstavnik ZDA pa je še posebej poudaril, da so dale zapadne sile Zapadni Nemčiji precejšnje koncesije glede povojnih obveznosti. Zapadna Nemčija je sicer prevzela odgovornost za vse predvojne dolgove, toda dopisnik Britanske obveščevalne službe meni, da bo to težavno urediti. Dodaja še, da so Velika Britanija, ZDA in Francija že obljubile, da bodo pri svojih terjtevah baže občutno popustile.

London. — V Londonu so začele veljati nove prometne pristojbine, s katerimi je v posameznih primerih predvideno povišanje cen od 25 do več kot 40%. Od 1. maja se bo povečanje prometnih pristojbin razširilo tudi na železniški promet.

Zeneva. — Po poročilu, ki ga je izdala gospodarska komisija OZN v Ženevi, je razvidno, da je najbolj razvita mehanizacija poljedelstva v Veliki Britaniji, kjer pride na vsake 23 ha po en traktor, zatem v Švici s po enim traktorjem na 25 ha, v Novi Zelandiji na 29 ha, v ZDA na 48 ha, medtem ko pride v SZ po en traktor le na vsake 400 ha.

Pariz. — Letos bodo začeli vrtati predor pod Mont Blancom ki bo dolg približno 12 kilometrov. Po predoru bo šla cesta, ki bo spajala Francijo in Italijo. Francoski, italijanski in švicarski predstavniki so se o tem načelno že sporazumeli in proučujejo sedaj podrobne načrte. Po začasnem proračunu bosta Francija in Italija vložili v ta dela po 20 milijonov švicarskih frankov in Švica 12 milijonov.

Pariz. — V bližini Marseillea je začela obratovati najmodernejša rafinerija nafte na Francoskem. Celoten obrat je avtomatičen in zadostuje za njeno obratovanje 5 ljudi. Čeprav še niso bili objavljeni podatki o zmogljivosti te rafinerije, pa vendarle sodijo, da lahko v dveh dneh natovoriijo z nafto cisternsko ladjo z največjo nosilnostjo.

Pariz. — Stanje francoske plačilne bilance se je v poslednjih mesecih znatno poslabšalo, kar se opaža v tem, da se nevarno krčijo uradne rezerve zlata in deviz. Četudi je vlada izdala odločne ukrepe, da bi se zmanjšal uvoz in zvišal izvoz, je mogoče pričakovati prve rezultate šele čez nekaj mesecev.

Laburisti spet rabijo Connyja Ziliacusa

Na izrednem sestanku izvršilnega odbora laburistične stranke, ki so se ga udeležili tudi Attlee, Morrison in Bevan, so med drugim tudi sklenili, da bodo ponovno sprejeli v stranko bivšega laburističnega poslanca Connyja Ziliacusa, ki so ga L. 1949 izključili iz stranke, ker se ni strinjal z laburistično zunanjo politiko.

Bolhe in uši v Koreji

Moskovska in vsa ostala kominformska propaganda je postregla svetu z novico, da so Amerikanci te dni odvrgli na določenih krajih nad severno Korejo z bakterijami okužene žuželke. Te živalice — predvsem bolhe, pajke, muhe, komarje in uši — so baje odmetavali ponoči v posebnih kovinastih cevih.

Ker šepa ruski koledar dva tedna za evropskim in je potemtakem v Moskvi še vedno predpust, so sprva mislili, da gre za običajno pustopotegavščino. Izgleda pa, da ni tako, saj so že svojčas dolžili zapadnjake, da so nad Poljsko in Češko odmetavali — krompirjeve hrošče. Vprašanje je tokrat samo, kaj bo ta uboga mrčes počela v — zasneženi Koreji.

Nevarna procesija

V Chalmi so te dni pri neki procesiji v gneči pred svetiščem do smrti pohodili dve deklici, tri žene in štiri moške. Nadalnjih 25 oseb je bilo pri tej čudni procesiji ranjenih in poškodovanih.

Bralcem Slovenskega vestnika

Naš list posveča v zadnjih dveh tednih precej prostora zadržanju in pisanju „Našega tednika — Kronike“. Da bodo vsi bralci Slovenskega vestnika popolnoma razumeli nujnost in upravičenost našega pojasnjevanja, jim priporočamo, da si kupijo ali pa vsaj izposodijo 9. številko „Našega tednika — Kronike“ z dne 28. II. 1952. Ta številka ima dokumentarno vrednost, ker vsebuje samo na prvih 2 straneh 7 člankov, člančičev in vesti z napadi na novo Jugoslavijo, na 4 straneh pa 8 napadov na slovenske organizacije: Demokratično fronto, Slovensko prosvetno zvezo, Slovensko kmečko zvezo, Kmetijske visokošolske tedne SKZ, Slovenski ples, slovenske radiooddaje SPZ in Slovenski vestnik.

V pojasnilo še dodajamo, da „Naš tednik — Kronika“ ni glasilo kominforme niti ne Steinacherja in nacistov, temveč je njegov lastnik in izdajatelj takimenovani „Narodni svet koroških Slovencev“.

Uredništvo Slovenskega vestnika

KOLENDAR

Sobota, 8. marec: Janez od Boga
Nedelja, 9. marec: Frančiška
Ponedeljek, 10. marec: 40 mučencev
Torek, 11. marec: Sofronij

SPOMINSKI DNEVI

8. 3. 1910 — Na mednarodni konferenci socialistov je bil na predlog Klare Zetkin proglašen 8. marec kot praznik **naprednih žena** — 1937 Umrl profesor Tomo Zupan, ustanovitelj šolske družbe sv. Cirila in Metoda in je bil njen prvi predsednik do leta 1906.
9. 3. 1944 — Borci Zapadnokoroškega odreda vdrli v Sveče.
10. 3. 1872 — Umrl italijanski revolucionar, borec za ljudske pravice Giuseppe Mazzini, začetnik uporniškega gibanja v Italiji.
11. 3. 1888 — Umrl Friderik Viljem Raiffeisen, ustanovitelj hranilnic in posojilnic, tako imenovanih „raijfajznovk“.

SLOVENJI PLAJBERK

Letošnjo zimo smo imeli snega kot ga še ne pomnimo. Tedne smo bili odrezani od vsega sveta. Cesta v Borovlje, Podlublje in preko Ljubelja je bila zaprta in na mnogih krajih so jo zasuli plazovi. Skrajni napor so bili potrebni, da smo se za silo dokopali do sveta. Kmetje so morali z vprego premostiti največje ovire, vsi smo morali delati roboto in sicer brezplačno in to na državni cesti. Zdi se nam, da država za našo cesto nima potrebnega zanimanja, niti v poletju ne, tem manj pa pozimi. Poznajmo nas in se za nas zanimajo le tedaj, kadar je treba plačevati davke.

Pred nedavnim pa smo praznovali kljub obilnemu snegu vesel dogodek. Zvezo za življenje sta sklenila mlada človeka in sicer Angela Ogris, p. d. Pošnikarjeva v Slovenjem Plajberku in Andrej Lauseger, bodoči gospodar pri p. d. Užeckarju v Bodentalu, kjer imajo tudi žago in trgovino z lesom. Dne 27. februarja t. l. sta si v cerkvi v Slovenjem Plajberku obljubila zvestobo do smrti. Po poročnih obredih je bila v gostilni pri Serajniku v Bodentalu prav domača in vesela svatovščina. Vsi gostje zagotavljajo, da so se prav dobro imeli, ker je bilo poskrbljeno za vse. Vrstili so se udomačeni običaji, ki so ob takih primerih v navadi in Serajnikovi so se potrudili, da so kar najbolj postregli z dobrotami iz kuhinje in kleti.

In ko je minul tudi ta pomembni življenjski dan, je ženin Andrej peljal svojo mlado ženo Angelo na svoj dom, kjer obema, medtem ko njima iskreno čestitam, želimo na mnoga leta mnogo sreče na skupni življenjski poti. Ženi Angeli, zavedni slovenski prosvetni delavki, pa polagamo na srce, da ohrani vzore, ki jih je prinesla iz rodne hiše, tudi v bodoče in jih presaja tudi v srca njenih potomcev.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

IVAN MATIČIČ:

Moč zemlje

PRIPOVED VASI

18

„Jozej...“ Mati se je nagnila k njemu, tako mehko...

Sin je pa ždel, kakor bi ga nikamor ne vlekel, strmel v ognjišče, v brezmejne dalje... V njem ja zastala pesem, soglas je zlomljen, pop je utrgano, globoko notri je otrpnil brst, ne more iz njega... Misel se je zopet ujela. Krista? Eh, saj je tudi pohabljen... Tonca? Blagi Jezus! Kaj bi ž njim, s takim? Ne, saj ga ne bo marala, takega! Ne, Tonca je zanj izgubljena! Omahnil je na ognjišče in zastokal, kakor bi umrl...

Naslednji dan pa je prišla Krista. Ovenela, mirna. — Kako mu je? — Po navadi. — Kako je bilo tam? — Kakor povsod. — Zrla ga je tako sočutno. Prav kot tedaj onega, ki je bil tako izmučen. Pa je potožila Jozeju svoje težave, kar naravnost, brez laži. Ljudje jo obsojajo, ali to se preboli, naj govore kar hočejo, šteje si za pokoro. Mnogo je živela, res, mnogo in lepo. Ali ljubila je samo tistega, iz dna duše mu bila vdana, saj je bil tako blag in ves mož. Prisegla sta si zvestobo do groba — pa je šel in padel... Zdaj ima dete, edini spomin, ki ga hrani... Krista si je obrisala solzo,

Vse koroške Slovence, ki so se udeležili „Slovenskega plesa“ v Celovcu, bo gotovo zanimalo, kakšne vtise je v različnih krogih zapustila ta izredno dobro uspela družabna prireditve, kakršne že desetletja nismo več do-

ODMEVI „PLESA“

„Naš tednik — Kronika“ je v številki 9 z dne 28. II. t. l. priobčil naslednji članek:

„Iz Podjune smo dobili z več strani, pa tudi iz Roža, dopise, od katerih samo enega priobčujemo.“

Več deklet od nas se je odzvalo povabilu naših listov in šle smo na — slovenski ples v Celovec. Mislile smo, da bo tam res nekaj lepega, dostojnega, ker je bilo rečeno: „Zbrali se bomo v domači preprostosti.“

Da pa bomo tako nasledile tega pa res nismo pričakovale. Prireditve v taki obliki pa mi pošteni Slovenci nismo vajeni. Imele smo vtis, da je bilo podeželje na tem takozvanem „slovenskem plesu“ bolj potrebno zato da občuduje večerne obleke celovških dam in da napolni dvorano.

To ni bil „slovenski ples“, to je bil vse kaj drugega! Slovenski narod, ki je veren in pošten na-

PISCU ČLANKA „ODMEVI PLESA“

Ugleden koroški Slovenec, ki stoji sredi življenja in dela našega ljudstva, pa je na ta izpad dal duška svojemu ogorčenju v sledečem dopisu našem listu:

Bil sem na lepo uspeli slovenski prireditvi v Celovcu dne 10. februarja do druge ure ponoči. Priznati moram, da grem zelo redko na kakšno plesno zabavo, ker nisem prijatelj hrupa. Vabilu za slovensko pustno prireditev v Celovcu sem se rad odzval in se peljal z navdušenjem tja, ker je to bila po dolgih, težkih letih zopet enkrat res domača slovenska prireditve v mestu in so sodelovali tudi člani ljubljanske opere, nihče ni mogel pričakovati, da bo to kaka navadna gostilniška plesna zabava. Našel sem tam mnogo prijateljev in znancev, same poštene Slovence. Govorili smo izključno samo v našem jeziku. Program je bil izbran in dostojen, kar bo mogel potrditi tudi odgovorni urednik „Naš Tednik — Kronika“, ki je bil navzoč. Gostje so se vedli dostojno in v prijetni slovenski družbi je čas hitro mineval. Naše žene in dekleta so bila vesela in spominjam se, da sem z navdušenjem rekel prijatelju: Glej jih naše žene in dekleta, kako so danes vesela in lepa! In res, brezizjemno vse so bile lepo in dostojno oblečene. Celovških „dam“ na plesu nisem videl. Pač pa

živeli. Zato posredujemo našim čitateljem danes tri mnenja (ne samo enega) ki prihajajo iz treh različnih strani, in jih prepustimo bralcem v presojo.

rod, pa je padel globoko kakor nekateri drugi narodi. Pa drugi narodi velikani si mogoče kaj takega še morejo privoščiti, mi pa kot majhen narod kaj takega ne smemo trpeti v svoji sredi, drugače bomo poginili kot so že nekateri, tudi nekoč veliki narodi sveta.

Kar pa se tiče slovenske reklame za ta ples, pa protestiramo proti temu da bi se naš slovenski katoliški list vpregel v propagando za take stvari in prosimo, da kaj takega ja ne storijo več. Ako pa to naše opozorilo ne bi pomagalo, bomo morali tudi ta naš list bojkotirati.“

(Prepričani smo, da bi ne samo nas, ampak tudi „njihove“ bralce zanimali tudi še ostali „dopisi“ „iz Podjune z več strani, pa tudi iz Roža“, v kolikor ne bodo šele nastali pri isti mizi, kot priobčeni.)

je nekaj naših žena in deklet imelo večerne obleke, zaradi katerih bo po mnenju pisca Našega Tednika — Kronike poginil ves slovenski narod. Nepoštenosti nisem mogel opaziti nikjer. Kljub temu se upa pisec članka „Odmevi plesa“ trditi, da tam ni videl nič lepega in dostojnega, in da tam baje ni bilo poštenih Slovencev. Slovenski narod pa more biti pošten ne samo v cerkvi, ampak tudi pri zabavi. Zelo obžalujem, da je priobčil list „Naš Tednik — Kronika“ tako bedast dopis. Zaradi par večernih oblek in zaradi tega, ker se še vedno najde dosti pogumnih koroških Slovencev in Slovenec, ki se upajo pokazati v javnosti, slovenski narod ne bo poginil. Poginil pa bo čisto sigurno, če se bodorazmnoževali bedaki takega tipa, kot je pisec članka, ki ga je priobčil list „Naš Tednik — Kronika“ z dne 28. februarja.

Če so nekateri oznanjevalci morale tako hlapčevski, da smejo videti boljše oblečenega človeka ali žensko v večerni obleki samo kot Nemca. Slovence pa gledajo z zavistjo in nevoščljivostjo, potem bo germanizacija na Koroškem imela lahko delo. Pisec nazadnje grozi z bojkotom lista „Naš Tednik — Kronika“. Ako bo list izgubil dotičnega pisca kot svojega čitatelja, potem mu čestitam, ker bi v tem slučaju nič ne izgubil, ampak samo veliko pridobil.

Dr. T.

PRIREDETILJEM

Črnijsva mama iz Zgornje vesce se tudi pohvalno izraža o prireditvi — čeprav je sama ni mogla obiskati — in piše prirediteljem:

Predvsem vam čestitam, da se vam je posrečilo prirediti kaj takega kot je bil v nedeljo Slovenski ples. Ko iz našega kraja ni vozil nobeden avto, me je na vse zadnje vendar le zadržalo doma. Če bi pa še kedaj bila taka stvar, bom prišla, če bom le še živa, pa da bi

morala iti po vseh štirih. Prav hudo mi je bilo, ko nisem doživela veselja vseh teh ljudi na plesu, posebno žal mi je po Ljubljancih, ki jih nisem mogla poslušati. Če boste prirejali slovenski ples vsako leto in to naznanili dosti zgodaj, ali vsaj pravočasno omenili, da bo spet kdaj taka prireditve, bodo ljudje druge stvari opustili in šparali svoje groše za to. Kakih štiri ali pet bi jih že tokrat prišlo z menoj, ko bi bil vozil avto...

Slovenska fizikturna zveza:

ZAHVALA

V prijetni zavesti edinstvenega uspeha smučarske prireditve dne 2. februarja t. l. v St. Janžu v Rožu smatra Slovenska fizikturna zveza kot samoumevno dolžnost, da se tem potom vsem, ki so kakor koli s svojim sodelovanjem k uspehu pripomagali, najtoplejše zahvaljuje.

Slovenska fizikturna zveza se zahvaljuje vsem onim, ki so s požrtvovalnim in nesebičnim trudom pomagali pri gradnji za izboljšanje skakalnice, pri katerem delu so popolnoma odpravili pomanjkljivosti, ki so se pokazale lansko leto. Nadalje se zahvaljuje Zveza vsem gostoljubnim družinam v St. Janžu, ki so z veseljem nudili smučarjem iz Slovenije nekaj dni prenočišče in prehrano. Zahvala velja tudi Janku Wiegeltu, ki je obiskal okoli 20 celovških tvrdk in oskrbel nagrade. Pa tudi vsem številnim udeležencem in onim, ki so s propagando vzbujali zanimanje za prireditve, iskrena hvala.

Prepričani smo, da imajo vsi, ki so k uspehu doprinesli, prijetno zavest in najlepše plačilo v tem, da je II. smučarska prireditve v St. Janžu v Rožu tako lepo uspela.

Jurjeva mati v Smarjeti

Preteklo soboto, 1. t. m., so pri p. d. Jurje v Smarjeti pri Pliberku položili staro mater Terezijo na mirtvaški oder. Kakor bi mati legla k zasluženemu počitku, tako miren in spokojen je bil izraz njenega obličja, ko je po nekaj tednov trajajoči boleznir mirno zaspala v zavesti, da je tek svojega življenja dokončala in izpolnila vse težke dolžnosti, ki jih nalaga življenje naši kmečki materi.

Oseminosemdeset let neutrudnega dela za dom in družino je odlikovalo življenje Jurjeve matere. Od zore do mraka se je neumorno trudila in skrbela za vse, kjer je bilo potrebno. V svojo visoko starost se je veselila zdravja in delala več kot je bilo treba, ker bi ji domači v svojem spoštovanju in ljubezni radi privoščili, da bi si na večer življenja odpočila od svojega truda. Toda mati ni počivala, temveč je delala in delala, kar so ji pripuščale moči.

V jeseni, na god sv. Terezije, so se zbrali številni njeni svojci, da so praznovali njen visoki rojstni dan. Mati je bila sama vsa srečna v krogu svoje hčere Marije, svojega zeta, vnukov in vnukinj in naraščaja dveh deklic mladega Jurjevega para Joškota Bromana in njegove žene Mieke rojene Milač. Nikakor niso mislili, da je to zadnji god stare matere, ki ga skupno praznujejo. Toda usoda je hotela drugače in če je mati še tako stara, vedno premalu pride čas, ko se za vedno poslovijo od svojih dragih.

V najlepši družinski slogi, v kateri je Jurjeva družina živela s svojo materjo, je samoumevno, kako bridka žalost se je naselila v hišo. Pa so se tudi zavedali, kaj vse je pokojna mati storila za Jurjevo hišo. Zibelka ji je tekla v Mežici. In ko se je kot mlada žena pred

(Nadaljevanje na 4. strani)

Jozej jo pa gledal, poslušal, kakor pesem, ki je zamrla v nedosežni dalji...

Pritiskala je zima. Stih in Fric sta izginila z Otav, za njima jo ucvrli Paškal, mesar in kovač. Kakor bi bili domenjeni. Od Celovca je sumljivo vrelo, za Dravo so pričele reskati puške — in Otavceve se je loteval nemir. Rutarjev je potisnil posadko na robove, da bi zavaroval Otave. Ali od Drave je pritiskala moč, rohnela kakor vihar. Podmazal jo je gospod grof z Žihpolja, gozdovje ga je bolelo. Otave so se zganile, ves moški cvet se je oborožil in hitel v bran. Ali preden so si Otavci utrdili postojanke, je že butnila obnje celovška sila. Močan val je tiščal v brdo, sam Stih ga je vodil. Otavci so morali nazaj. Za hišami so si iskali kritja, begali, v naglici poskrili zaloge, jemali od doma slovo... Toda Nemci so bili že tu, s svinčcem kropili hiše... Otavci so morali ven, bili so prešibki. Doli skozi Blatni dol in dalje čez loke, čez Mačkov rut, skozi gozdove. Celovški ki jih neusmiljeno gnali, krvava sled v snegu jim je kazala smer.

V Karavankah je umik zastal. Kam? Gore so visoke, prehod težaven, skoro nemogoč. Samo tunel je tu, črn, mrzel, pošasten. Ako jih pogoltne, ni več vrnitve... Ali Nemci so bili že za petami, že so sipali ogenj pred rov. „O-ruk Kranjce!“ so vpili. — Kranjci so gledali svojega vodnika: „Hudič te vzemi!“ so kleli. Rutarjev Kozak je pa stal tu, poražen, strt. Segel si je pod vrat, si strgal zvezde in jih pustil

v blato: kar naj gredo Kranjci, svobodna jim pot. Naj mu oprostijo, ako jih je napet najstil; bil je v sili, samo blodna misel... Naj oprostijo, na Otavah ni ajdovega kruha, tam je samo strpanec, tam je zima... Otave so samo bolne sanje, kopnenje, nedosežna nada... Otave pesem, daljna, neizpeta... Naj oprostijo, Otav sploh ni...

Otavci so skoro jokali od hudega, Kranjci pomisljali, a ostali. In vnel se je boj. Skropilo je vanje, pljuvalo, v svinco same psovke, kletev, v vsakem tresku zasmeh, oduren kot blato. Slovenci pa niso imeli več svinca, niti kletev ni bilo med njimi niti psovke. Kar ždeli so. Stanejev je ranjen, Šmone krvavi, Kranjci zakopani v molk; Rutarjev jih bodri, obvezuje rane, črn kakor sajar. — V rov! — Ne v rov! Rajši izkrevave tu, na tem zadnjem koščku zemlje, v bližini Otav... Pljunki sikajo neprestano, z viška zasmehujejo Slovence, naslonjene na zadnjo oporo... — „O-ruk Kranjce!“

V tunelu je zabobnelo. Narahlo, kakor v strahu se je izvil iz noči lokomotiva in obstala. Pomoč je tu! Zahvaljena sveta nebesa! Iz vagona je planil častnik, blede, žilav; za njim se je izkobil iz temine čokati možic z mitraljezo, kar sam in jak, korajžen ris. Zamažala sta se iz žrela pa zavihlata mitraljezo na skalo. In možje je pokleknil k nji pa jo nažgal kakor samo pošast. Stresle so se gore, otavski žunirji pa oživel, kar dvignilo jih je, kakor bi jim zasvirala godba. In je svirala, revsala, iz male pošasti je bljuval strašen soglas...

Rutarjev je tiščal v rov: koliko jih še pride? In se jih je izmotalo res nekaj iz saj, nekaj črnih fantov, korajžnih hudičkov, preizkušenih v ognju. Rutarjev je od same sreče poskočil. Vsaj nekaj! Bolje deset rogačev, deset zlomkov, kakor tisoč ovac! Jih je še kaj? — Še, stotavžent hudičev! — Dro lepo, hvala, zvesti bratje! In so se še kobacali izpod gore, še prihajali, sajasti, a bolj in bolj tihi. Kopica mladencev, skoro mladci. Nekateri v soldaškem kroju, opasani, puške meter čez glavo, drugi s komisno kapo pa v dijaških hlačkah. Koroški so gledali: Ti so prišli? Taki? — Nu, drugi ne utegnejo, saj bi šli radi, tako radi, nu, zato so šli ti. — Tkaj lepo, korajžni fantje!

Častnik je ustrojil bojni red, speli so se na višine. In je pričelo revsanje in kavsanje. Kako uro ali dve so bili na konju ti; ali Nemci niso odnehali, kar v živo so tiščali, Kranjce gledali kakor trn v peti. Na vso jezo so privlekli še topove pod brdo in jih naščuvali naravnost na rov. In oni pri mitraljezu je potisnil svojo malo pošast v tunel; bal se zanjo, ne zase. Oni kratkohllačarji so pa pogledali krog sebe, vzelo jim je sapo: kaj je to v zraku, ki tako levje tuli, ki tako nemarno trešči ob skalo? Sveta nebesa, peklo se je odprlo, sam satan se jim lomi nad glavo, rjove zverinsko, pošastno, sam sodni dan! In so jo ucvrli v rov. Nemci so pa nažigali nemilostno. Trn mora ven! In so ga odhijali, ne izdirali. Trn ven, čeprav se zalomi, ven kranjski trn!

(Dalje)

V Westfaliji živi 30.000 ljudi slovenskega porekla

Westfalija je nova domovina tisočev in tisočev nesrečnih Slovencev, za katere doma ni bilo dovolj kruha. Mnogi naši rojaki so našli v rudnikih premoga, svinca, železa ter v tovarnah pri težkem, večkrat ponižujočem delu tudi smrt in počivajo daleč od domače grude.

Gozd dimnikov, kakor daleč nese oko. To je Westfalija, srce Nemčije in njenega gospodarstva ter nekoč vojaške moči. To srce je doživelo nešteto zračnih napadov in vendar ga niso uničili. Sedaj že zopet bije in žene kri za drugega zmagovalca.

Cez milijon Jugoslovancev se je v dobi stare avstro-ogrske monarhije in v dobi monarhistične Jugoslavije za stalno izselilo iz svojega rodnega kraja. Njihove pridne roke so pomagale graditi tujim narodom lepše in boljše življenje, sami pa so ostali, z grenkobo v srcu, tujci ali pa so utonili v morju drugih narodov. Danes že tretja generacija teh naših prvih izseljencev večinoma ne zna več materinega jezika. Domovino prednikov poznajo le še iz pripovedovanja.

Od slovenskih izseljencev se jih je okrog 50.000, tako približno cenijo, naselilo v Westfaliji. Delali so v rudnikih črnega zlata in tovarnah.

Nemčija, ki je bila takrat, ob prelomu dveh stoletij, precej pod vplivom naprednega socialističnega gledanja, je tudi naše ljudi v Westfaliji zdiferencirala. Zaradi posledic prve svetovne vojne, ko je bila ustanovljena stara Jugoslavija, se je njihova nacionalna zavest nekoliko dvignila. Mislili so, da jim bo takratna Jugoslavija dala možnost povratka v domovino. Nekateri so se celo vrili. Bili pa so razočarani in prav kmalu so se vrnili.

Vpliv takratnih domačih razmer je segel celo med rojake v Westfaliji. Politiki, duhovniki in učitelji, ki so bili poslani tja, so vplivali na naše ljudstvo tako, da je trpela njihova enotnost. Čepti so se začele njihove že tako slabe vrste po vzorcu domače politične gonje. Izseljeniški odbor, ki je bil ustanovljen leta 1928 pri jugoslovanskem generalnem konzulatu v Düsseldorfu za namenom, da bi družil naše emigrante, je začel vse bolj pešati.

Kako je politično trenje vplivalo na naše ljudi v Westfaliji, pričata dve vrsti kulturno-prosvetnih društev. „Zveza jugoslovanskih katoliških društev“ s sedežem v Mörs-Meerbeeku je štela 2243 članov po vsej Westfaliji in je imela 43 podružnic in raznih društev.

Ta zveza je bila politično naslonjena na SLS. Dolga leta je bil vodja te zveze znani duhovnik Janez Kalan, ki je širil med našimi ljudmi mržnjo do vsega naprednega.

Druga skupina društev je bila „Zveza jugoslovanskih delavskih in podpornih društev“ s sedežem v Essen-Stoppenbergu, ki je imela 36 podružnic in 1691 članov.

Najmočnejša društva te zveze so bila v Hambornu, Neumühlu, Buer-Hasselu, Bottrop-Boyu, Eckenewicklu, Recklingshausenu, Suderwichu, Essen-Altenessenu in Pogrebnu. Ta zveza je imela podporno in pogrebno blagajno, dva pevstva zborov in dramske sekcije. Zveza je nastala pod vplivom naprednih struj in misljenj, predvsem socialističnih. Duša te zveze je bil njen dolgoletni predsednik Pavel Bolha.

Ta društva so zajemala večinoma starejše ljudi, ki so še znali slovensko in so jih spomini vezali na domačo grudo. Mlajša generacija je sicer še znala slovensko, vendar že znatno slabše. Slovenski jezik je izginil v mešanih zakonih in mladina se društvenega življenja že ni več udeleževala. Društva so začela počasi odmirati in Hitler jih je končno popolnoma udušil.

V Westfaliji živi po uradnih ugotovitvah še okrog 30.000 ljudi slovenskega porekla. To je tretja generacija, pomešana z nekaterimi starejšimi ljudmi. Z mladino se v slovenščini ne moreš več sporazumeti. Hitlerjevo nasilje je tudi med mnogimi temi pustilo sledove. Asimilacija je že popolnoma izvršena. Ti ljudje se čutijo Nemce, Jugoslavijo svojo nekdanjo domovino, poznajo le po pripovedovanju starejših in sedaj po junaštvi jugoslovanskih narodov v minuli vojni. Nekateri od teh mladih so bili na progah Brčko—Banovići in Samac—Sarajevo. Čeprav ne mislijo na povra-

tek v domovino, so ponosni, da so slovenskega oziroma jugoslovanskega porekla.

Drugače je s starejšimi. Če spregovoriš z njimi slovensko, jim pritečejo solze v oči, ob slovenski pesmi pa se raznežijo in postanejo otroško veseli. Kdor jim prinese pesem v hišo, je njihov največji prijatelj.

Njihovo življenje je težko, borba za kruh huda, posebno zaradi navale beguncev z vzhoda.

Ko so jim vrteli prvi slovenski film „Na svoji zemlji“, so jokali. Razumeli in videli so trpljenje svojega naroda v najtežjih časih.

Vilko Kolar

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Nedelja, 9. marec:

7.15 Duhovni nagovor. Pester jutranji spored — 8.10 Kmečka oddaja — 10.00 Maša — 11.15 Lepe melodije — 11.30 Koncert — 12.45 Kulturno zrcalo tedna — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 20.15 Športna poročila.

Ponedeljek, 10. marec:

6.15 Jutranja glasba — 7.15 Pestre melodije — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Šolska oddaja — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 13.45 Glas mladine — 14.10 Kar si želite — 14.30 Poročila, Objave. Teden in mi. Spoznavajmo skladatelje — 15.00 Šolska oddaja — 17.10 Popoldanski koncert — 20.15 Želje, ki jih radi izpolnimo.

Torek, 11. marec:

6.10 Za kmetijstvo — 6.20 Jutranja glasba — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Veder dopoldne — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 13.45 15 pestrih minut — 14.30 Poročila, Objave. Zdravniški vedež. Okno v svet — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Za ženo in družino — 16.00 Pevska ura — 18.30 Glasba iz juga — 18.45 Kmečka oddaja — 20.15 Opereta.

Sreda, 12. marec:

6.10 Za kmetijstvo — 6.20 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Veder dopoldne — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.30 Poročila, Objave. Za podeželje — 15.00 Šolska oddaja — 16.00 Koncertna ura — 17.10 Popoldanski koncert.

RADIO LJUBLJANA

Nedelja, 9. marec:

7.00 Pester glasbeni spored 8.20 Zeleli ste — poslušajte! — 9.20 Slovenska ljudska pesem skozi stoletja — Koroška — 10.00 Popoldanski koncert slovenske orkestralne glasbe — 11.00 Od pravljice do pravljice — 11.30 Želimo vas razvedriti — 13.10 Zeleli ste — poslušajte! — 15.30 Kmetijski nasveti — 15.45 Klavirske skladbe — 17.05 Promenadni koncert — 18.15 Pester spored slovenskih narodnih pesmi — 19.10 Vurliške orgle v ritmu.

Ponedeljek, 10. marec:

5.30 Pester glasbeni spored — 12.00 Slovenski zbori in samospeli — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Od melodije do melodije — 14.00 Športno predavanje — 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo — 17.30 Poje komorni zbor Radia Maribor — 17.50 Bolni otrok — 18.40 Lepi glasovi — lepe pesmi — 20.10 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije.

Torek, 11. marec:

5.30 Pester glasbeni spored — 6.35 Gospodinj-ski nasveti — 11.00 Šolska ura za nižjo stopnjo — 11.30 Šolska ura za višjo stopnjo — 13.00 Slovenske narodne pesmi v prirodi in ljubezni — 14.00 Operete in filmske melodije — 15.30 Zeleli ste — poslušajte! — 17.30 Zdravstveni nasveti — 19.40 Zabavna glasba — 20.15 Komorna oddaja.

Sreda, 12. marec:

5.30 Pester glasbeni spored — 12.00 Koncertne uverture — 13.00 Iz predalov pionirskega uredništva — 14.00 Pregled knjižnega trga — 15.30 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Popularne operne melodije — 17.10 Igra Kmečki trio — 17.30 Šolska ura za višjo stopnjo — 18.30 Iz našega gospodarstva — 19.00 Zabavna glasba — 21.00 Kar hočete!

RADIO SCHMIDT

„hiša malega človeka“

Radio-aparati za vsakogar (obroki po dogovoru), elektro material, žarnice za domačo uporabo in prodajo Moderna reparaturna delavnica — Studio za snemanje na plošče.

Celovec, Bahnhofstrasse 22, Tel. 29-48

KINO-PREDSTAVE

BOROVLJE

Od 8. do 10. marca:

Wiener Zuckerln

VELIKOVEC

8. in 9. marca:

Wie sagen wir es unserem Kindern

11. marca:

Am Abend nach der Oper

EKSPEDICIJA ŠVICARJEV NA MONT-EVEREST

Že 20 let se trudijo angleški alpinisti za osvojitve najvišje gore na svetu. Od leta 1949 se pripravljajo švicarski tekmeči na temeljiti način, da jih pretečejo. Angleški plezalci so naskakovali goro 20 let brez uspeha s severne strani. Na severni strani so bili velika ovira vetrovi. Švicarji so sklenili naskočiti vrh z južne strani. Upajo, da jih bo vrh Mont-Everesta ščitil proti vetrovom. Taborišče baze bo 5.600 m visoko. Fiziološki institut v Ženevi je konstruiral nov, idealen aparat za preskrbo s kisikom. Enako važnost polagajo tudi primerni obrambi proti mrazu. Švicarji so samozavestni. Odklonili so sodelovanje z neko angleško skupino. Morda bodo uspeli.

IZPUŠČENE ZVERI

Neki čuvaj zoološkega vrta je izpustil iz kletke več divjih zveri. Seveda so zato njega zaprli. Pri zasliševanju je izjavil, da je zveri izpustil zato, ker je bral, da so pustili na svobodo tudi več vojnih zločincev, češ, da so se v zaporu dobro zadržali. „Tudi vse zveri, ki sem jih izpustil, so se v kletkah dobro obnašale,“ se je zagovarjal čuvaj, „kako pa sem mogel vedeti, da bodo na svobodi spet podivjale.“

Zveza koroških partizanov naznanja: OPOZORILO

Opozarjamo vse partizanske invalide, da poteče dne 14. marca 1952 rok za prijave za klimatsko-kopališko zdravljenje v letošnjem letu.

Partizani-invalidi naj svoje prijave do imenovanega datuma osebno ali pismeno predložijo Glavnemu odboru Zveze koroških partizanov v Celovcu, Salmstrasse 6.

Zveza koroških partizanov
Glavni odbor

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

Igralska skupina na Brnci bo v soboto, dne 8. februarja 1952, od 20.00 uri in v nedeljo, dne 9. februarja 1952, ob 14.00 uri priredila pri Prangerju v Zmotičah igro:

„Mačeha in pastorka“.

Prisrčno vabljeni!

„Naša knjiga“

vam dobavi:

F. Sajje: Belogardizem 820 str., vez. pl. 40.—
L. Tolstoj: Ana Karenina, 2 dela, 918 str. 36.—
J. London: Železna peča, 232 str., vez. ppl. 8.50
Andersen: Pravljice, 436 str., bogate ilustr., vez. ppl. 16.—

„Naša knjiga“, Celovec, Gasometerg. 10

Jurjeva mati v Šmarjeti

(Nadaljevanje s 3. strani)

mnogimi desetletji primožila k Jurju, je nalezela na težke gospodarske težkoče. Le z neprijetno pridnostjo, vztrajnostjo in gospodarsko uvidevnostjo ji je uspelo spraviti gospodarstvo v pravi tir in je položila temelje za današnjo vzorno ureditev Jurjeve kmetije. Njena nada, sin Andrej, je nekaj let po prvi svetovni vojni za zavrtno boleznijo umrl in ostala ji je hčer Marija, ki je poročila Ferdinanda Bromana. Iz tega zakona je izšla nova generacija vnukov in vnukinj, tri dekleta, Trezka, Rozina in Micka in trije podjetni sinovi, Joško, Anč in Jernej. Zdrava mlada rast vnukov in vnukinj je mnogokrat razjasnila in razveselila obraz pokojne matere, ker je mogla opazovati, da so se vsi krepko založili za prospeh in napredek kmetije.

In zares, danes lahko ugotavljamo, da je Jurjevo posestvo lepo urejeno. Lepo belo stanovanjsko poslopje te prijazno pozdravlja, ko zaviješ mimo Šimonovega mлина in zapaziš na pobočju Jurjevo domačijo. V večernih urah je vse razsvetljeno z napravo lastne elektrarne, toda tudi zjutraj se kmalu zasveti, ker pridni ljudje vstajajo zgodaj. Na domu pa lahko občuduješ vzorno, moderno in praktično izgrajeno gospodarsko poslopje z vsemi pritliklinami in takoj veš, da gospodarijo tukaj ljudje, ki ljubijo delo, red in napredek. In če si na poti ter se oglasiš pri Jurju, ti radi postrežejo iz dobro negovane kleti in kašče, kjer je vedno kaj v zalogi. Joško, ali kakor ga kličemo, Zepej, se je že kot prevdaren in napreden gospodar izkazal, kljub temu pa najde vedno še čas za slovensko kulturno udejstvovanje v naši pevski prosveti in se ga veselijo tovariši pevci v svoji sredi.

Toda ne samo domači tudi sosedje so cenili in spoštovali pokojno Jurjevo mater in v dnevih, ko je počivala na mrtvaškem odru, so jo hodili kropit kakor v svetišče od blizu in daleč.

V ponedeljek, dne 3. februarja 1952, pa so Jurjevo mater sorodniki in številni žalni gostje spremili na njeni zadnji poti na libuško pokopališče k zadnjemu počitku.

Keuschnigg - semena

od 1897

priljubljena, preizkušena

Celovec, Heuplatz 5

Kmetovalci, pozor!

Ne pozabite pravočasno naročiti
semena za pomladansko setev in umetna gnojila.

Oskrbite si lahko tudi seno in slamo.

Nabavite si takoj tudi vse potrebne poljedelske stroje in orodje.

S tem pospešujete vašo proizvodnjo.

Vsem vašim tozadevnim potrebam ustrezajo vaše krajevne
Kmečko gospodarsko zadruge.

Zveza slovenskih zadrug r. z. z o. j.

Celovec, Pavličeva ulica 7

telefon 21-29

NE POZABITE!

Na Jožefovo, dne 19. marca, godujejo vsi naši Jozeji in Joškoti ter vse Pepce. Razveselimo jih z lepim darilom!

Najlepše darilo za god. rojstni dan, poroke in vsako drugo slavnost je dobra knjiga, ki jo dobite po najnižji ceni v naši knjigarni.

„Naša knjiga“ v Celovcu

ima na zalogi vse vrste povesti in romanov, mladinskih knjig in otroških slikanic, kakor tudi knjige, ki jih potrebujete za izobrazbo in pri poklicnem delu.

Vaš obisk v naši novo urejeni knjigarni se bo izplačal!

NAŠA KNJIGA, Celovec

Gasometergasse 10